

TESTVÉRISÉG

119
Kézirat
a szabadkőművesek
számára

T A R T A L O M:

Munkanaptár.

Beköszöntő.

Genezis.

Részletek J. J. dr. t. főmesteri székfoglalójából.

Dr. Bakonyi Kálmán, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy legutóbbi nagymesterének levele.

Tabéry Géza: Versek.

Szabadkőművesség és az ifjuság.

R. Demetrescu: Bălcescu și Kossuth în 1848 și datoria noastră astăzi.

Bălcescu és Kossuth 1848-ban és a mi kötelességünk ma.

Balassa József: Az erdélyi szabadkőművesség multjából.

Belföldi szabadkőművesség:

Fuziók tárgyalások a Romániai Nemzeti Nagypáholy és a Románia Nagy Oriense között.

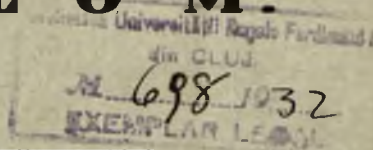
Az Unió és az aradi Concordia páholy lezárt munkaéve.

Hírek a nagyvilágból:

Az Apáthy István kör emlékezése Eisler Mátyásra és Ferenczy Gyulára.

Strömungen gegen die Freimaurerei.

A szerkesztőbizottság üzenetei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MUNKANAPTÁR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó I. és II. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvár keletén. Helyiség: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 óraker. — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfőn este 9 óraker. Közbeeső hétfőn értekezlet. — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos, str. Reg. Carol 69.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 óraker. — Profáncim: Ioan Cipu, adm. fin. Braşov, str. Principele Carol 29.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 óraker. — Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden hétfőn este fél 9 óraker. — Profán címe: Dr. Szöllősi Zsigmond ügyvéd, Arad, P. Avram Iancu 21.

Bethlen Gábor

Tárgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 13. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 óraker. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piaţa Reg. Fereinand 32.

Bihar

Orneadea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Kereskedelmi Csarnok III. em. — Munkanapjai: Pénteken este 7 óraker. Értekezlet minden második pénteken. — Profáncim: Dr. Edelmann Menyhért orvos, Rimanóczy ucca 12.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand. Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 óraker. Páratlan hétfőkön tisztii értekezlet. — Profán címe: Rosenthal Mór ügyvéd, Timişoara, Bulv. Reg. Maria No. 6. Magánügy.

Arbelt

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45. szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 óraker. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán címe: Ernst Heitz, Direktor der „Oţelul Böhler“, Bucureşti, I. Bdul Domniţei 1.

Kölcsey (Satu Mare—Szatmár);

Tisza (Sighetul-Máramarossziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lennhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte, Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14'—, Ganzleinen Rm. 17'—

Gaston Martin: La Franc — Maconnerie Frs. 12'—

O Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

A. Daiber: Elf Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse) Rm. 1'—

Geischer: Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken. Rm. 1'—

Horneffer: Die Freimaurerei Rm. 1-20

Keller: Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“ Rm. 2'—

Neumann: Die Freimaurerei Rm. 1-20

L. de Ponciu: Hinter den Kulissen

I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3-50

II. Judentum und Weltumsturz „ 4'—

Schwarz—Bostonitsch: Die Freimaurerei ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken-illustr. Rm. 7-20

Das Geheimnis des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5'—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der Freimaurerei Rm. 15'—

Heinichen: Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie Rm. 5-60

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala utján.

Einzig
szállítóvállalat
Braşov

NISSEL DOLLY
TESTNEVELŐ INTÉZETE
ORADEA
ULLMANN PALOTA

NIESSEL ADOLF NÉ
ORADEA
Piaţa Mihai Viteazul 11.

Ajánlja princess- és gummifűző és melltartó újdonságait elsőrangú kivitelben, szolid áron

TESTVÉRISÉG

KÉZÍRAT A SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

BEKÖSZÖNTŐ.

Tizenhárom esztendőre volt szüksége a romániai szabadkőművességnek, hogy a háború által szétzilált csatasorait rendezni tudja és szemről szemre egymásba kapcsolja a testvéri láncnak azokat a töredékeit, melyek az új viszonyok között szerves összefüggés nélkül, egymagukban áldásos munkára képtelenek voltak. Többször felvetődött, éppen a szorosabb összefüggés létrehozása érdekében, egy szabadkőműves orgánium megindításának gondolata, de az elszigetelt terrek — fájdalom — mindmáig tervek maradtak. A páholyok közötti hézagosságot érintkezés folytán nem érlelődhetett ki a virágból a gyümölcs és a virág szirmai hervadtán, terméketlenül hulltak alá.

A Kolozsvár keletén dolgozó Unió, amely a jánosrendű páholyok legnagyobb részét annakidején az álom aléltóságából új életre hívta, ezuttal is cselekvésre határozta magát. Az Unió kebelébe tartozó tt. úgy érezték, hogy kötelességük megtenni a kezdeményező lépést még akkor is, ha erők gyöngék volnának a további lépések megtételéhez. A Nemzeti Nagypáholy és a Jánosrendű Szövetség fuziója óta kiépült az áramkör a különböző keletek között. Most az áramot is bele kell kapcsolni, hadd keringjen a fiatal szervezetben, gondolatokat, eszméket hozzon és vigyen, rázza fel az alélt cselekvőkészségeket, hogy a formális együttműködés szerves életműködéssé váljon, hogy az elszórtan csirázó eszmék közös akarattá edződjenek és kifelé áldásos hatássá alakuljanak át.

Nem indul nagy igényekkel ez a kis folyóirat, mely nem is folyóirat még, csak tapogatózás abban az irányban, hogy kialakulhatna-e a közeli, vagy távolabbi jövőben rendszeres megjelenésű orgánummá a jánosrendű páholyok között? Ma még csak a szándék körvonalai sejtethetők, hangzatos programadások és feladatvállalások helyett. A TESTVÉRISÉG, ha jánosrendű páholyainkban szíves fogadtatásra talál, a futárszolgálatot kívánja elvállalni a különböző keleteken működő munkahelyek között.

Létével azt a célt véli szolgálhatni, amit nem sikerült mindmáig elérni a munkatáblák rendszeres kicserélésének kísérletével. Ma a profán élet olyan sokszoros terheket rak az egyes páholyok adminisztrációját intéző t.-ek vállaira, hogy az esetről esetre elvégzendő belső adminisztrációs tevékenységen túl csak nagyon keveseknek jut idejük arra, hogy a páholyok közötti kapcsolatok ápolásán is munkálkodni tudjanak. Már pedig az egyes keletek elszigetelt munkája sohasem lehet teljes mértékben eredményes s ha a maguk erején némi eredményt mégis el tudnak érni, ennek jó hatása igen szűk körre korlátozódik. A királyi művészet rendeltetése átfogóbb hatás kifejtésére kötelez mindnyájunkat. Eszméinket csak úgy tudjuk átvinni a köztudatba, ha mentől szélesebb fronton vesszük fel a harcot az elfogultságok, előítéletek, önzések, emberi kicsinyességek és gyarlóságok kiméráival.

Felderítő útra indul a Testvériség, a szíveket jéggel övező közöny sarkvidékeinek felderítésére. S már megindulásakor örömmel jelentheti, hogy kutató útján jó reménységek vezetik. Valamennyi jánosrendű páholyunkból biztató jeladások integetnek felénk: jöjjetek, várunk, szeretettel fogadunk és segíségekre leszünk a vállalt nehéz munkában.

Szükségünk van a biztatásra is, a segítségre is. Az adott szerény kereteken csak a testvérpáholyok minden tagjának résztvevő segítségével tárgithatunk valamicskét. A biztatás szerkesztőbizottságunkat fogja serkenteni mentől szorgalmasabb munkára, mentől nívósabb számok összeállítására, melyhez ismét csak nélkülözhetetlen a többi keleteken dolgozó testvéreink segítségnyújtása. Nagy célokat nem tűzhetünk magunk elé, csak hangyamód mehetünk előre, fűszáltól fűszálig, de mindig viszünk magunkkal egy-egy porszemet is ahhoz az épülethez, mély a V. E. N. É. M.-ének dicsőségére, a szabadkőművesség örök célja szerint, századok óta épül anélkül, hogy tudnók, megérhetjük valaha a bokrétaünnepélyt legalább?

Mégis elindulunk, mert látjuk magunk előtt a célt, a következő fűszálat, a Testvériség második számát. És igyekszünk, hogy odáigvivő utunkban mentől több s mentől hasznosabb építőanyagot gyűjthessünk töletek kedves t-ink s mentől többet adjunk a magunkéból a ti munkátok előbbreviteléhez.

Bölcsesség vezesse munkánkat. Erő végezze. Szépség díszítse.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG.

Genezis.

A Jánosrendi Szövetség kezdetei.

A Marea Loja Națională és a Jánosrendi Szövetség új közös alkotmánya — mint ismeretes — kinyomatás előtt áll. Ehhez az új alkotmányhoz a Szövetségtanács a skót rend és a Jánosrendi Szövetség kialakulásának történetét is csatolni fogja. Az itt közölt cikk a Jánosrendi Szövetség történetének tervezete, mely megbízás folytán készült.

A „Romániai Szimbolikus Nagypáholy” 1930. február 9.-én Brassóban tartott nagygyűlésén kimondotta, hogy egyetül a Marea Loja Națională din România-val. Nevét „Romániai Jánosrendi Szimbolikus Páholyok Szövetsége” névre változtatja és a régi és elfogadott skót-rendű páholyok szövetségével együtt alkotván ezentúl a Marea Loja Națională din Româniát, ennek fennhatósága alatt működik tovább mint a Románia területén ez idő szerint dolgozó és alvó, s a jövőben befogadandó, vagy létesítendő összes Jánosrendi páholyok elismert autonóm hatósága, amely ebben a minőségben önálló, bejegyzett jogi személyiséggel bír és a Jánosrendi ritust illető minden kérdésben egyedül határoz, jogkörét a Jánosrendi Tanács által gyakorolván.

Ezt a Marea Loja Națională közös új alkotmányának alapvető részét képező 1930. évi február 9.-i egyezményt a két egyenlőjogu tárgyaló félként elismert főhatóságok Brassóban 1930. február 14.-én illetve Bukarestben 1930. február 15.-én ratifikálta és ezzel életre valósult „a romániai szabadkőmivesség megerősítésének és a szabadkőmives testvérek lelki egybekapcsolódásának az érdekében” az a történeti emlékül okmány, amelyet örök időkre alkotmányunk élére tűztünk.

A „Romániai Szimbolikus Nagypáholy” — a Jánosrendi szabadkőmivesség első romániai nemzeti főható-

sága — az 1923. április 28.—29.-én Kolozsvárott tartott szabadkőmives kongresszuson alakult meg Erdély és a csatolt részek régi addigi főhatóságát elveszített Jánosrendi páholyaiból és küreiből. — 15 páholy és 3 kör volt akkor nyilvántartva.¹⁾ — A „Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy” alapította ezeket és ennek a fennhatósága alatt dolgoztak a háboru végével bekövetkezett történeti változásokig, amikor Erdély és a csatolt egyéb területek Nagyrománia részévé váltak. Evvel az e területeken dolgozott páholyok is elszakadtak eddigi Nagypáholyuktól.

A Romániához csatolt területek egész régi t. és Jánosrendi szabadkőmivessége így főhatóság nélkül maradt. — 1920. nyarán maga a „Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy” is megszűnt a magyar szabadkőmivességnek kormányhatalommal történt feloszlatása folytán.

Páholyaink tényleges működését ezekben az időkben a politikai viszonyok

¹⁾ Arad: „Összetartás” később „Concordia”; Braşov: „Pannonia”, később „Aurora”, továbbá a „Zu den dre Säulen”; Caransebis: „Orient” (alszík); Oradea: „Bihar” és „László király” (1930. évben „Bihar” név alatt egyesültek); Orşove: „Vaskapu” (alszík); Petroşeni: „Zsilvölgy” (alszík); Sătmăre: „Kölcssey Ferenc” (alszík); Sft. Gheorghe: „Siculia”; Sighetul Marmajiei: „Tisza” (alszík); Tg. Mureş: „Bethlen Gábor”; Timişoara: „Losonczy” később „Pax”. — Körök: Dej: „II. Rákóczi Ferenc” (alszík); Odorheiu: „Darvin” (alszík); Zălau: „Wes-selényi” (alszík).

lehetetlenné tették a csatolt területeken általában, a hadi zónaként kezelt részekben még inkább. Nagy nehézséget okozott e téren, hogy a régi kiállás területén is ekkor kezdett csak éledni és a nemzeti egység útját keresni az amerikai és francia főhatóság alatt alakult és egymással élesen szembe került néhány páholy és így nem volt kikre támaszkodni.

A főhatóság nélkül magára maradt erdély-bánáti szabadkőmivesség sok évtizedes munkában nemesen fegyelmzett és gondos kiválogatottsággal összekovácsolt láncában, téllenségre kényszerítve is híven őrizte az univerzális humanitásnak, az egyetemes emberi jogok igaz tisztelésének és a testvéries emberi megértésnek, a létért való érdekharcon, a felekezeti, faji és osztálygyűlölségeken felülemelkedő progresszivitásnak és a segítő jóságnak azokat az elveit, amelyeknek a tanítása és gyakorlása a háboru előtt az emberi jogok széleskörű elismertetésének, a háboru alatt az emberséges békének, a háboru után a lelkek kiegyenlítésének az útjait egyengette. A testvérek egymástól elszakítva téllenségre kárhözátva is, változatlanul testvérek maradtak ebben a szellemben.

A világháboru minden rémségeivel és nyomoruságaival megterhelt lélekkel vált ennek a főhatóság híján szétcsúszott és munkája felvételében gátolt szabadkőmivességnek a hivatásává az új történelmi közösségben: — útját egyengetni a lelki, az emberi egységnek, összefonni újra a láncot az új keretek között, s keresni az együttműködést mindazokkal az igaz emberekkel és testvérekkel, akik vállalták az elhivatást „megvilágosítani az elmét, fogékonnyá tenni a szívet minden iránt, ami igaz, tő és szép.“

Tisztán állott akkor minden testvér előtt a Kárpátokon innen is, túl is, hogy ha valaha, akkor ezekben az időkben parancsoló kötelességgé vált az erők sürgős összefogása, a páholyok újraszervezése, Erdélyben és a Bánát-

ban a szabadkőmivességtől eddig lávolélt román többségi testvérek bevezetése a láncba, s az így reorganizált páholyok részére nemzeti főhatóság biztosítása, hogy ezen a főhatóságon keresztül visszakapcsolódhasson Románia szabadkőmivessége a világ újra összekapcsolódó láncába.

Az összetartozás szelleme hozta így össze az április 28—29-i kolozsvári kongresszust, amelyen az előzetes páholyközi megbeszélések szerint találkoznok kellett volna Kárpátokon inneni, főhatóság nélküli és Kárpátokon túli idegen főhatóságok alatt dolgozó páholyaink kiküldötteinek egy közös nemzeti főhatóság alapítása becsületes, dolgozó szaksz. kezét keresés hozta létre a Romániai Szimbolikus Nagypáholyt, amely ezen a kolozsvári kongresszuson megalakulását elvben kimondotta, székhelyül ideiglenes vezetőséggel Brassót jelölve ki. Sajnos, a Kárpátokon túli kiküldöttek várakozás ellenére elmaradtak erről a kongresszusról és így az új nagypáholy egyelőre csak a régi erdélyi és bánági szabadkőmivességet és a hozzácsatlakozott csernovici „Fraternité“ páholyt egyesítette.

1924. július 30.-án tartott brassói első nagygyűlésén alkotmányszerűen megalakult a Szimbolikus Nagypáholy és megválasztotta tisztviselőit és tanácsát. Ugyanekkor intézkedés történt a jogi személyek törvénye alapján a nagypáholy és az összes páholyok jogi személyiségének bejegyeztetése iránt, ami a brassói törvényszék G. 94.—1924. számú végzésével 1924. szeptember 29.-én megtörtént.

A jogi személyiségek elismerése után a hadi zónán kívül eső keleten dolgozó egyes páholyok lassan felvehették a munkát. Évek kitartó munkájába került azonban, amíg a hadi zónába eső páholyok is megkapták egymás után a szabad munkaengedélyt.

Egyes páholyok és körök a régi testvérek elszóródása folytán, vagy egyéb helyi akadályok következtében még

mindig felébresztésre várnak.

Új páholyalakulás is gazdagította a Romániai Szimbolikus Nagypáholyt: Brassó keletén 1924 évben megalakult a „Traian“ nevű, Kolozsvárott 1928. évben a „Dacia Felix“ nevű román nyelven dolgozó páholy. A Marea Loja Națională-val történt egyesülés után 1931. évben a Bukarest keletén német nyelven dolgozó „Arbeit“ páholy csatlakozott a János-rendi páholyok Szövetségéhez és nyert itt befogadást.

1924. évtől kezdve állandósult tárgyalások folytak egyfelől a Romániai Szimbolikus Nagypáholy nemzetközi elismertetéséért, másfelől az egész romániai szabadkőmivességnek közös nemzeti főhatóság alatt leendő egyesítéséért.

Időnek kellett mulnia, helyzeteknek, eszméknek és félreértéseknek kellett tisztulniok, amíg elkövetkezhetett 1930 februárjában a két főhatóságnak, a Szimbolikus Nagypáholynek és a Marea Lojă Naționalának egyesülése.

1930 december 6. és 7-én tartott első közös konventünk megteremtette az új közös alkotmányt. Benne él a multaknak minden szívünkhöz nőtt szabadkőmives hagyománya és a Holnapba

néző munka minden szabad lehetősége.

Kard és pajzs ez az alkotmány a templomépités gyönyörű munkájában mindnyájunknak, akik ritus és eredet különbségein át egyesültünk egy erős és megértő testvéri láncban. Feléje egész hittel írjuk a klasszikus jelszót:

Evvel, vagy ezen!

* * *

Történetet irtunk nevek nélkül.

A szívünk szerint pedig hálával és nagy nagy elismeréssel kellett volna felsorakoztatnunk neveket, akiknek személyes cselekedete volt a feltámasztás, a megszervezés, az elismertetés, a munkaengedélyek kiharcolása, a küzdelem nemzetközi kapcsolatok felvételéért és a csalódásoktól meg nem riadó kitarítás a nagy egységért való munkában, s a megegyezés és az új alkotmány létrehozásában.

Évkönyveink és élő eleven emlékezésünk hiven őrzik ezeket a nekünk elmulthatatlan drága neveket. Itt, ezek a sorok, a Genesis szűkre fogott története: nevetlen írás arról, hogy a Jánosrendhez tartozó romániai szabadkőmivesség nehéz időkben hogyan teljesítette kötelességét.

Részletek J. J. t. főmesteri székfoglalójából.

Örök keletbe költözött Ferenczy Gyula t.ünk kezéből a kalapácsot a folyó munka-évre J. J. dr. t. vette át az Unióban. Ünnepeles fogadalomtételle alkalmával az új főm. nagyszabásu programot adott, melynek célkitűzéseit kivonatolva alább ismertetjük a tv. páholyokkal.

Testvéreim!

Amikor ezt a kalapácsot kötelességszerűleg átveszem, mindenekelőtt önmagamba fordítom tekintetemet. Meg akarom vizsgálni belsőmet. Analizálni szeretném érzéseimet. Öröm van-e benne, büszkeség, felfuvalkodottság? Megriadás a reám váró feladatok súlyától? Elbizakodottság? Megelégedettség, hogy e páholy hatalmat és díszet jelentő székén helyet foglalhatok? Testvéreim, szeretném, ha az önmagamban való vizsgálódást ti is ellenőrizhetnétek. Ha szemetek a Röntgen-sugarak erejével hatolna a szívemig. Hogy higgyetek a szavaknak, amelyek most nem az agyamból, hanem a szívemből fognak felfakadni. Szeretném, ha egész lelkemet kitarhatnám előttetek. Érzem, hogy e pillanatban nem szabad gondolatai-

mat tetszetős szóvirágokkal feleicomázni. Érzem a költő intésének szent parancsát.

Hogy most a szó olyan legyen,
Mint a hegyen Isten szava,
Évezredek hője, hava.

A legszentebb fogalom a szkvesi szó. Én most szkvesi szavamat adom nektek, hogy sohasem vágyódtam a kalapács után. Harminc éve keresem fel áhítatosan e szentély izzó esőndjét, húsz év óta parancsotok minden évben a szónoki asztal mellé ültetett, de sohasem gondoltam arra, hogy a főmesteri széket elfoglaljam. Nincs bennem titkos vágyak kielégültségének érzése. Én ezen a helyen sem tudok több lenni, mint alázatos, gyöngé, de lelkes és hűséges közkatonája a királyi művészet céljainak. Én ezen a helyen is csak azokat a tanokat, azokat az igazságokat, azokat az eszméket szolgálhatom, amelyeket nagy és hallhatatlan mestereink véstek a szívembe. Az útról, amelynek irányát ők mutatták meg, én letérni nem fogok. Talán a mai idők lázas forgataga, a mai korszellem vulkánikus kirobbanásai, a sötétség és a gyűlölség pusztító szenvedélyei szükségessé teszik azt, hogy a haladás tempóját fokozzuk, hogy olyan akadályokon törjünk keresztül, amelyek őket nem gátolták mupkájukban, hogy olyan célkitűzések lelkesítsenek, amelyek az ő idejükben ismeretlenek voltak, de nagy eszméink most sem lehetnek mások, fegyvereink most is a jóság, a szeretet, a felvilágosítás. Az ő idejükben a kontemplatív szkveség is hatásos harc volt, ma ki kell mennünk a gyakorlati élet útjára. Az ő idejükben a jótékonyosság olajcsöppjei is el tudták simítani a társadalmi bajok hullámzásait, ma Lessing tanát kell követnünk, aki megmondotta, hogy a szkveségnek nem lehet célja a jótékonyosság, hanem az olyan társadalom megteremtése, ahol fölöslegessé válik a jótékonyosság.

Nagyon szeretném, ha ebben a páholyban a szavak ornamentikája helyett megkezdődne a szűkszavú, céltudatos építkezés. A páholyok az eszme-érlelés helyei. De ha megérett egy eszme, ne ejtsük ki azt a kezünk-ből, hogy elguruljon, mint az érett gyümölcs, hanem válasszuk ki az alkalmas testvéreket s tegyük köteleességükké, hogy vigyék át a gyakorlati életbe. S számoljanak a kiválasztott testvérek itt a páholy színe előtt, hogy miképen teljesítették köteleességüket.

Az elmúlt időkben könnyebb volt az eszméknek a gyakorlati élet vérkeringésébe való átömlesztése, mert hiszen testvéreink ott állottak a társadalmi és hivatali hierarchia minden ágában, minden fokán. De ma is megvan a cél elérésének lehetősége: Szorosabb együttműködést kell teremtenünk román testvér-páholyainkkal, kieserélni gondolatainkat s ha meg tudjuk őket győzni céljaink helyességéről, vagy ők győznek meg bennünket az ő célkitűzéseik áldásos voltáról, akkor egyesült erővel át tudjuk vinni a gazdasági, művészi, hivatali, igazságszolgáltatási élet megnyilvánulásaiba a mi tisztult szándékaink szolgálatát.

Soha nem volt olyan nagy szükség arra, hogy szoros testvéri egyetértésben munkálkodjunk a román páholyokkal s hogy minden erőnkkel segítsük román páholyok alakulását. Ezen a földön, ahol az elvakított tömeg gyűlöli embertársát a hite, a nyelve miatt, a szkvesi élet testvéri összeforrottságából kell kisugározni annak a világozágnak, annak a

tisztító tűznek, annak az erőnek, amely leolvasztja az ádáz gyűlölség kergét a szívekről, amely nem a nyelve szerint osztályozza az emberi értékeket, amely a mai élet üszkös romjai fölött felépíti azt az új világot, ahol a szeretet és világosság, a minden bilincstől felszabaduló egyenlő emberi jogok ülnek diadalmi tort.

S e helyről büszkén, emelkedett szívvel nézhetünk vissza az Unio múltjába: Csaknem félszázados fennállása óta ez a páholy mindig meg-ingathatatlan vára volt az egyenlő jogoknak. Nacionalista jelszavakat sohasem hímezett a lobogójára. Követelte az egyenlő jogokat minden ember számára, akármilyen nyelven hirdette is az igazságot s bármilyen ritus szerint imádkta is istenét. A szkvesi eszmék szolgálatának ez a tiszta, szeplőtelen, bátor cselekvéseiben gazdag múltja jogosítja fel az Uniót arra, hogy kitárt lélekkel forduljon román testvér-páholyainkhoz ugyanezt a szkvesi életet kérve tőlük. Román páholyaink jelszava: Szabadság, egyenlőség, testvériség! Eből a jelszóból eleven valóságot kell fakasztani közéletünk és társadalmunk minden megnyilatkozásában. Ne legyen itt győző és legyőzött, ne legyen elnyomó és elnyomott, ne legyen jogfosztott és kiváltságokban dőzsölő, ne legyen első- és másodrendű polgár, hanem legyenek egymástszerető, kötelességteljesítésben és jogokban egyforma embertestvérek.

Az első lépés e kötelességteljesítés útján — hitem szerint — az, hogy megindítsuk azt a szkvesi folyóiratot, amelynek szükségességét olyan sok munkán hangoztattuk. A romániai páholyok izoláltan élnek, alig tudnak egymás munkájáról, célkitűzéseiről. Erőik szerteforgácsolódnak. Szükség van egy olyan folyóiratra, amely egyrészt a különféle keleteken dolgozó testvéreket tájékoztatja arról a munkáról, amelyet a testvér-páholyok végeznek hazánkban és más országokban, másrészt ismertesse azokat az előadásokat, célkitűzéseket, eszméket, amelyek a különféle keleteken a testvéreket lelkesítik és munkára serkentik, megörökítse az egyes páholyokban tervezett, vagy lefolyt eseményeket, közölje a páholyok munkarendjét, munkatervét, valamint a munkák és értekezletek időrendjét.

Sürgős kötelessége továbbá az Uniónak a lánc erősítése nemcsak a páholy keretén belül, hanem más keleteken. A szatmári és máramaros-szigeti testvérek több ízben fordultak már hozzánk támogatásért, hogy föléledhessenek. Ezt a támogatást minden erőnkkel meg kell adnunk. Föl kell élesztenünk a tordai, zilahi, dési köröket. E viruló keleteken sok érdemes, munkára vágyó testvérünk él, be kell őket kapcsolnunk újra lán-cunkba és segítenünk kell őket erőhözjutásukban.

Sokszor hallottam, hogy az ujonnan fölvert szkvesek csalódást éreznek, reményeik nem lelnek kielégülést. Látniuk kell azt, hogy nemcsak medítálnak, de dolgoznak, irányt kell nekik mutatnunk a kötelességteljesítésben, nem szabad kimélnünk őket, minél tehetségesebbek, annál több munkát kell vállukra raknunk, akkor nem fognak csüggedni, akkor kielégül a vágyuk.

E fokozott munkához természetesen elengedhetetlenül szükséges, hogy a páholy belsejében békesség és harmónia uralkodjék. De e harmóniát nem úgy értem, hogy a testvérek fejbólogató, mindenbe beletörődő szajkók legyenek. A vélemény-nyilvánítás őszinteségéből és bátorságából, az összeesapó érvek szikrázásából acélosodik meg csak az igazság. Az

igazi harmónia alapja csak a testvéri szókimondás, a leplezetlen őszinteség lehet. Igazi béke csak eszmei harcok tüzeiből fakadhat.

Ne szűnjék meg soha a békét szolgáló harc a páholy szentélyében. És ne verjen tanyát soha e páholyban a tunya önelégültség.

Van egy régi mese a királyról és királynéről, akiknek egy szép fiuk született. Tizenegy tündér jött a keresztelőre, mindegyik ajándékkal. A jeles és gazdag ajándékok dús tárházával: bölcsességgel, erővel, szépséggel árasztották el a királyfit, míg végre úgy látszott, hogy minden földi halandót túl kell szárnyalnia. Akkor jött a tizenkettedik tündér az elégtelenség ajándékával. De a haragos királyi apa visszaútasította őt és ajándékát. És a fiú gyorsan nőtt, a tökéletes tehetségek esudája lett. De meg lévén elégedve adományaival, nem törekedett azokat esiszolni, fejleszteni, jóra, vagy rosszra felhasználni. Élénk vágyai nem voltak. Jámor és nyugodt maradt, engedte hogy az élet elsurranjon mellette. Semmit sem tett. És végre a király megtudta, hogy a visszaútasított ajándék volt a legértékesebb.

Testvéreim, az önmagunkkal való elégtelenség, önmagunk esiszolása, fejlődni és haladni akarásunk a szkveség titkának egyik leglényegesebb rugója.

Munkára testvéreim! Senki se tétlenkedjék! Senki se képzelje azt, hogy nem tud szolgálatára lenni a királyi művészetnek! És senki se képzelje azt, önvállveregető elégteliséggel, hogy betöltötte hivatását az eszmék szolgálatában.

A mi célunk elérhetetlen délibáb.

De a cél felé való haladás már szkvesi eszelekedet, mert útunk mentén enyhül a gyűlölség és oszlik a sötétség. A jó Szent Ferencről mondják, hogy már életében annyira nyilvánvaló volt a szentsége, hogy az oktan természet is illatos virágot fakasztott a lába nyomán. Az igazi szkvesnek az útja is ilyen: virágok fakadnak lépteit nyomán.

Szikrázó szemekkel, lihegő vágyakkal, szárnyaló lélekkel előre: ki-mondhatatlan és elérhetetlen célunk felé!

Dr. Bakonyi Kálmán, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy legutóbbi nagymesterének levelé.

Örömmel értesültem arról, hogy folyóiratot óhajtasz indítani abból a célból, hogy írásban is terjeszthesd a szabadkőműves eszméket és írásos összekötő kapcsolatot létesíts a tt. között. Valóban itt az ideje, hogy magyar nyelven is olvashassák a megértő lelkek a világosság és igazság eszméjét és a nemes szívek az emberszeretetnek magyarul és szks nyelven nyomtatott igéi olvasásán is felmelegedhessenek s annak hatása alatt áldozhassanak az emberszeretet oltárán; mert sajnós, már több, mint egy évtizede megszűnt a lehetősége annak, hogy a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy vezetősége írásban, nyomtatott betűkkel hívhassa fel a tt.-at a szabadkőműves munkára, a világosság terjesztésére, az igazság útjának keresésére és az emberszeretet gyakorlására s hirdetésére.

Ha valahol abban marad és megszűnik a szkség munkája, az ava-

latlan, vagy jóhiszemű ember azt gondolhatja, hogy a szkség vagy kitermelte eszméit, vagy már nincs szükség tevékenységére. Azonban nem is kell valami nagyon belenézni az élet tengerébe, felületes megtekintés után is látjuk, hogy annak tükre nem sima, nem egyenletes, azt tarajos hullámok zavarják s a vizet egész mélyéig felkavarják. Nemesak az államok között vannak mélységes, áthidallhatatlannak látszó szakadékok, de egyes államok társadalmában is oly ellentétek vannak, amelyek meggátolják a nyugodt, békés és hasznos munkálkodást, a megértést és az emberszeretet szellemében való viselkedést. A súrlódás, tülekedés és gyűlölködés megrontotta és folyton rontja a társadalom életét s annak békés munkáját; az emberek között nincs megértés és szeretet; a vagyonban való dúskálkodás egyfelől, a kenyérért való eredménytelen és reménytelen küzdelem másfelől állítja szembe az embereket egymással. Ebben a zürzavaros, szerencsétlenül siralmas helyzetben még a vallás sem nyújt eligazodást, mert a felekezeti ellentétek szintén széttagolják a társadalmat. Egyedül a szkség az, mely a szükséges társadalmi nevelést és irányítást megadhatja; az emberekben megmozgathatja a szívet, hogy egymásért dobogjon, hogy a gazdag a szegényért, a hatalmas a gyengéért, a tudós a tudatlanért, az egészséges a betegért dolgozzon. Meggyőződésem az, hogy a szkséget, a szks eszmét nem pótolhatja más szervezet és más eszme. A szks eszme soha nem termelődik ki s arra, annak jótékony, áldásos működésére minden időben szükség lesz.

A szks eszme érvényesülésének, működésének útjában időnként beállanak gátló akadályok s mindig ott, ahol a hatalomra jutott politikai társadalmi, vagy egyéni irányzatnak nem volt kellemes, vagy az ily irányu érvényesülésnek látszólag, vagy valóban útjában állott a szabadabb gondolkodás, a társadalmi béke s a polgároknak melléktekintetek nélkül való megértő együttérzése.

Az a fanatikus hitem és meggyőződésem, hogy a felmerülő akadályok mindig csak időlegesek, a szks eszme minden körülmények között és mindenütt élni, halni és működni fog, áthatja az emberek lelkét és szívet, irányítja azok gondolatmenetét, törekvésüket és embertársaik iránt való szeretetét, ösztönzi őket egymás megértésére, valamint arra, hogy hirdessék a jót, a nemeset, a tisztán emberit s hogy a nemes eszmet beplántálják a magán- és közélet minden megnyilvánulásába.

A te műved legyen zászlója a szks eszmének, terjesztője a világoságnak, hirdetője az emberszeretetnek, a megértésnek és összekötő kapcsa a testvéri szíveknek. Legyen utmutatója az igazságnak és tilalomfa azok részére, akik letérni akarnának a helyes útról.

A V. E. N. E. M.-ének áldása kísérje és tegye hasznossá, sikeressé törekvésedet.

Meleg szeretettel köszönt

Budapest, 1931 február 22én.

igaz hived és testvéred

Dr. Bakonyi Kálmán.

Tabéry Géza: Versek.*

IN HOC SIGNO

— 1916 —

Jutott eszedbe éjfelen olykor,
Kilencszáztizennégy míg rád nem szakadt:
— Mint kötött, vékony, nyakkendőcsokor —
Két csont keresztben, halálfej alatt?

Zászlót bontottál. Orkánbaringó
Lőporos rúdnak szakadt rongyára
Részegen írtad: „Föl! In hoc signo“.
Jutott eszedbe, mi lesz az ára?

Örülj hát. Megvan véres címered.
Lobogtasd fennen! „Hős“ vagy! Nem mered?
Nem evoéz már germán, gall, orosz?

Evoé néked, örök sárga fej.
Gazdag vagy. Győztél. Ujjongj! Ünnepelj!
... Két csont alattad szüntelen szoroz.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AZ EGYENRUHÁM.

— 1917 —

A szürke zubbonyt, aranycsillagot
Bilincsnek verte rám az Úr.
Estére-aznap lángra gyulladott
A végtelen azúr.

Azóta durva, véres rojtokat
Tépáz húsból, mely puha
S kegyetlen kézzel folyton fojtogat
A hősi kínruha.

Henteskötényre legyen büszke más;
En gyászruhának viselem .
E gyászruhában vagnak meg ne láss
Rettentő Istenem!

* Felolvasta a Bihar páholy szept. 6-án tartott páholyavató disz munkáján.

A DOBVERŐ.

— 1916 —

Tüzelté tűzbe a serezedek
Haláltáncokba részegült javát:
— „A hadak útja véresmeredek;
Tiporjátok le a telek havát,
Tiveletek az Isten s az Erő
S én, a Dobverő!”

Felfejlődött a meglett tartalék,
Rohanva szédült ötvenes sereg.
(— Mi lenne, hogyha ki nem tartanék? —)
Szív megrepedt s a régi dob pereg
És holnap újra újajknak ver ő,
A Dobverő!

Az alvadt multból jelszókat rabolt
S mert tehetetlen volt az eleven
És temetetlen valahány a holt:
Megtélyegezte véle védtelen
Valamennyit gyáván a vakmerő:
A Dobverő!

A dobverőfák égtek fákljaként,
Dobolt a hullák püffedő hasa,
Dobokra húzta az emberi kint
A hátuljáró sunyi maskara,
A jó honfi, a nagy lelkesedő,
A Dobverő!

Sírhantodra ült. A fején babér.
Csak dobba ver. A toll alatt hever.
Az író volt ő és a hírlapíró!
Te földalatti sápadt sokezer!
Öld meg, ha maradt földöntul erőd,
A Dobverőt!

TABÉRY GEZA.

Szabdkömvesség és az ifjuság.

A Kolozsvár keletén dolgozó három páholy első közös munkája.

A kolozsvári Unio sz. k. páholy és a helybeli Infrăirea Neamului és Labor román testvérpáholyok 1931 március 25-én közös munkára gyűltek össze. Dr. J. J. az Unio főmestere a munkamegnyitása után meleg szavakkal üdvözli a közös munkára megjelent mintegy 50 magyar és román tt.-t. Jó jel ez a lelkesedés, mert a közös munkák a páholyok testvéri munkásságának kimélyítését akarják szolgálni. Ezt a célt akarja szolgálni a mai közös munka előadandó tárgya: A szabdkömvesség és az ifjuság. Felkéri J. A. t.-t. előadásának megtartására.

Előadó tv. bevezető szavaiban vázolja a háboru utáni szellemi, erkölcsi és anyagi válságot, amely már nem egyes népek és országok, hanem az egész világ válsága. Rámutat arra a megdöböntő képre, amelyet Spengler pesszimista felfogása: „Untergang des Abendlandes“ c. könyvében fest egy lezárult korszakról. Lehet e reméltnünk e pusztulásban és kaoszban? Lehet. Egy bezárult korszakkal új élet lükte-tése kezdődik. Ott az új nemzedék, az ifjuság, amely a jövődöt, a jobb időket jelenti. Ifjuság ebben az értelemben nemcsak kort jelent. Jelenti azt az élet-felfogást is, mely vállalja a jelenben a felelősséget és küzdeni akar egy új, jobb élet megteremtéséért.

A kaoszról kijutás első feltétele a célkitűzés. Az előbbi kor célkitűzései már nem alkalmazhatók a mai és közeli jövő életre. Pedig a célkitűzésben éppen az életet akarja megfogni az ifjuság.

Az európai ifjuság vezető gondolata a kollektivizmus. Minden felmerülhető problema: kapitalizmus, nacionalizmus, socializmus, társadalmi osztályok, agrárkérdések, kommunizmus, kisebbségi kérdések, sőt az államok kérdése is e szempont alá rendelődik az ifjuság felfogásában.

A mai ifjuság felismerte a kiutat,

lelkiismeretes, vállalja a munkát. Ez a haladó, kiutat kereső ifjuság nem tün-tet, jelszavai nem hangosak. Ez az ifjuság keresi az élethez való igazodást. Itéle-tekét mond és ezek nyilvánulnak meg a szemináriumokban kifejtett munkás-ságukban. Minden világszemléletű emb-ert meghallgatnak, előadásait meg-vitatják. Ezek az ifjak igyekeznek tár-gyilagosak lenni. Józanná teszik őket az élet és következményei. Vallással, nemzettel szemben elfogulatlanok; itt érintkezik ez az ifjuság a szabdkömv-ességgel. Ez az ifjuság nem hajlandó lekötöni magát egy politikai párthoz sem, mert csak érett tisztalátásu férfi lehet valamely pártnak felelős tagja. De min-dent és mindenkit meg akar hallgatni és ismerni.

Ilyen ifjussággal lehet és van érintke-zési felülete a szabdkömvességnek; ez az ifjuság is elfogulatlan megismerésre törekszik. Ez az ifjuság nem is él tu-lajdonképpen egyéni életet, közösen gon-dolkoznak, cselekednek, élnek a jövődö építésének reményében. Ez az együtt dolgozó ifjuság a jövődö.

Az egész európai ifjuság munkája egységes, kollektiv. Hartman 1930-ban megjelent munkája: Die junge Gene-ration in Europa, festi meg ennek az ifjuságnak a lelkiségét. Ennek az ifju-ságnak vannak célkitűzései és ezek a célkitűzések közösek. Komolyan, erős akarattal egymás megértésének igyeke-zetével dolgoznak. Ilyen ifjusságból lehet remélni, hogy a végleteket is össze-hozza és kibékíti.

Ha most vizsgálatunkat szűkebbre, saját területünkre vonatkoztatjuk, sajátos szint látunk, saját nemzeti egyéniségé-nek a kidomborítását, de magasebb emberi eszménynek alárendelve. Ez az ifjuság dogmatamentesen, mélyen vallá-sos, elhivatást érez.

Befejezésül hangsúlyozza az előadó, hogy nem volt célja konkrét javaslattal

előállni. Azt akarta, hogy megismer-tesse az ifuság-lelkét, melynek célkitűzései minket rokonszenvenvel tölthetnek el, ők kötéynélküli szabadkőmivéssek. Igyekezünk megérteni őket és megértetni magunkat, nem terrorisztikus fellépéssel, hanem a meggyőzés eszközeivel, mert csak így reméljük a súlyos problémák megoldását.

Az előadás román nyelven történt tolmácsolása után, tartalmas vita következett, amelyben mind a három páholy részéről többen résztvettek. Az előadás elméleti fejtegetéseivel egyetértve, inkább gyakorlat szempontok felvetésével igyekeztek a kérdést előbbre vinni. (Tanárok, ifjúságvezetők megnyerése, hatóeszközök az élő s írott szó ereje mellett az alkotások, intézmények stb.)

A vita eredményét J. J. főm. a következőkben foglalta össze :

Bălcescu și Kossuth în 1848 și Datoria noastră astăzi.

Cele dintâiu încercări de apropiere între *N. Bălcescu* și Kossuth Lajos s'au făcut sub auspiciile masoneriei. În timpul revoluției din 1848/9 marele luptător român, Bălcescu, care a fi considerat drept „părinte al revoluției din Muntenia”, a avut legături cu poporul maghiar și în special cu Kossuth,* încercând din răsputeri o împăcare a Românilor cu Maghiarii, deoarece credea — *ceeoce este și astăzi foarte adevărat*, că aceste două popoare care s'au dușmănit, atât de mult și de zădarnic, sunt sortite să trăiască unite spre a-și asigura viitorul în oceanul veșnic sbuciumat al dușmanilor dinprejur.

Imprejurările istorice au făcut, împreună cu o nenorocită exagerare din ambele părți, că înțelegerea, pentru care lucrau revoluționarii români, în frunte cu Bălcescu, să nu se îndeplinească la 1848. Dacă această înțelegere s'ar fi înlăptuit atunci, soarta acestor

* Revoluționarii munteni duceau tratative cu Kossuth încă în Decembrie 1848.

Keresnünk kell a kapcsolatokat as ifjúsággal, hogy lássuk, mit akarnak ez így lelkiismeretük tudomást szerezve közelebb férközhetünk lelkükhöz. Szükséges a *szabadegyetem* minél előbbi megalkotása. Végül elfogadásra ajánlja dr. M. S. tb. főm. indítványát más tt.-ek módosításaival kiegészített formában. A közös munka az indítványt határozattá emeli. Ennek értelmében a közös munka kötelességévé teszi mind a három páholynak, hogy a legközelebbi munkán vegye kalapács alá a kérdést; minden páholy küldjön ki egy-egy bizottságot. Ezek állandó érintkezésben saját páholyukkal és egymással juniusig alkalmas munkatervet állapítsanak meg, hogy a jövő iskolai év elején már e munkaterv alapján kezdődhessék meg a munka.

Bălcescu és Kossuth 1848-ban és a mi kötelességünk ma.

Bălcescu Miklós és Kossuth Lajos között az első közeledési kísérletek a szabadkőmivesség hatása alatt történtek. Bălcescu, a nagy román hazafi, akit a havasalföldi felkelés igazi atyjának tekinthetünk, az 1848—49-i felkelés idején állott összeköttetésben a magyar néppel, jobban mondva Kossuthal. A munténiai felkelők már 1848 decemberében tárgyaltak Kossuthal. E tárgyalások a románok és magyarok kibékítését célozták, mert Bălcescu meg volt győződve — *és meggyőződése ma is igaz* — hogy ez a két nép, amely annyiszor és hiába küzdött egymás ellen, arra van rendelve sorsszerűen, hogy egyetértésben éljen, hogy így biztosithassa jövődjét a körülvevő ellenségek örökké nyugtalan tengerében.

A körülmények és a mindkét részről támasztott szerencsétlen tülzökövetelések megakadályozták, hogy a meg egyezés, amelynek érdekében a vajdaságbeli felkelők fáradoztak, élükön Bălcescuval, 1848-ban létrejöhön. Ha

două popoare ar fi shimbat, cu siguranță nu numai configurația geografică a Europei centralei dar, desigur, și mer-sul evenimentelor politice spre Răsărit (Rusia), Sud (Turcia, Serbia) și Apus (Austria).

Intenția lui Bălcescu pornia dintr'o justă apreciere a rostului politic al Românilor și Ungurilor aici. Biruințele din Ardeal ale generalului Bem îi arătau lui Bălcescu înfrângerea absolutismului austriac. Ca prin minune, Bălcescu pornește din Constantinopol, cu ideea de a înfrăți pe Români cu Ungurii, *deși găsește în Ardeal opoziția Românilor de acolo față de acest plan*. Revoluționarii munteni au și scris în acest sens și lui Avram Iancu, sfătuindu-l să se împace cu Ungurii, după cum ne arată I. Ghică în lucrarea sa „*Amintiri din Pribegie*”.² Totodată Bălcescu stăruia pentru aceeași idee și la guvernul unguresc. Pornind din Constantinopol în 14 Aprilie 1849, străbătând împreună cu alți emigranți străini Peninsula Balcanică, până prin Serbia; ajunse în Ungaria prin Banat, după cinci săptămâni. Trecu Dunărea greu, căci în Banat era războiul între Unguri și Austriaci. Bălcescu ajunge — bănuim prin ce mijloace — în tabăra generalului Perczel și apoi a generalului Bem la Mehadia. (Ar fi interesant să știm dacă Bem era Mason sau avea instrucții dela Kossuth.) De acolo pleacă la Debrein, unde ajunge la 26 Mai și e primit de Kossuth, la 27 Mai 1849, într'o lungă audiență, înțelegându-se amândoi foarte bine.

În a doua întrevedere au avut loc între dânsii mari discuții în privința Românilor din Ardeal.

După foarte multe încercări și deziluzii, Bălcescu este chemat, însăfârșit la 14 Iulie 1849 de Kossuth, spre a-i da însărcinarea de a merge la Avram Iancu, în Munții Apuseni, să înfăptuiască împăcarea Ungurilor și Românilor. Într'o scrisoare adresată lui I. Ghică, Bălcescu nu-și poate reținea bucuria înfinită pen-

ez a megegyezés akkor sikerült volna, e két nép sorsa minden bizonnyal megváltoztatta volna nemcsak Közép-Európa földrajzi alakulatát, hanem a politikai események menetét is, tekintve Kelet felé (Oroszország), Dél felé (Törökország és Szerbia) és Nyugat felé (Ausztria).

Bălcescu elgondolása a románok és magyarok politikai hivatásának helyes megítéléséből indult ki. Bem tábornok erdélyi győzelmei meggyőzték Bălcescut az osztrák abszolútizmus vereségéről. Konstantinápolyból utra kel a románok és magyarok kibékítésének gondolatával, jölehet Erdélyben azt látni, hogy az itteni románok ellene vannak tervének. A munténiai felkelők Avram Iancunak is irtak és azt tanácsolták, hogy béküljön ki a magyarokkal. Ghica János Visszaemlékezések c. munkájában utal erre. Ugyanakkor Bălcescu a magyar kormánynál fáradozott az ügy érdekében. Konstantinápolyból 1849 április 14-én indult el, több idegen emigráns társaságában, átvágott a Balkán félszigeten és Szerbiába jutott. Magyarországra a Bánáton keresztül jutott el. Utja öt hétig tartott. A Dunán nehezen tudott átkelni, mert a Bánátban folyt a harc a magyarok és osztrákok között. Perczel táborába érkezik — sejtjük, hogyan — innen Bemhez Mehadiára. Érdekes volna tudni, hogy Bem szabkőmives volt-e, vagy Kossuthtól kapott utasításokat? Onnan Debrecenbe megy, ahová május 56-án érkezik meg. Kossuth 1849 május 27-én fogadja. A kihallgatás sokáig tart, a megértés zavartalan köztük.

A második megbeszélésen nagy vita volt köztük az erdélyi románokról.

Sok kísérlet, csalódás után, végre 1849 július 14-én Kossuth hivatja Bălcescut. Megbizzza, menjen Avram Iancuhoz az Erdélyi Érchegeységbe és békítse ki a magyarokat és a románokat. Egyik Ghica Jánoshoz intézett levelében Bălcescu így ad kifejezést határtalan örömeinek: „Képzeld el öröömöt, amikor Kossuth javasolta, hogy vigyem

² I. Ghică, *Opere Complete*, ad. Minerva.

tru acest lucru: „Inchipuiește-ți bucuria mea, când Kossuth mi-a propus să iau pe Iancu cu toată armata lui în Valachia-Mare. Trebuie, a zis, ca toți Românii din Transilvania și Banat să meargă să mântuiască Principatele, unde e temelul naționalității române. Așa dar peste puțin voi intra în Valachia-Mare c'o mare putere și 8 milioane de Români vor fi în picioare contra Muscalilor. Kossuth imi înlesnește toate spre a lucra în Transilvania și ne dă și bani de cheltuială, ele în adevăr un om mare. Acum crez că cauza libertății va izbuti. N'am fost nici odată așa de fericit ca în acest minut.“ Defapt, lui Iancu i se propunea rangul de general în armata maghiară, dacă va face cererile necesare pentru dorințele Românilor — care vor fi supuse Dietei — și dacă va porni cu legiunile sale în Muntenia.

Ajuns la Iancu în Munții Apuseni, Bălcescu îl convinge pe el și prefectii revoluției ardeleni să facă un compromis. Iancu scrie atunci, prin Bălcescu, lui Kossuth, următoarele:

„Văzând propunerile de pace, pe care ni le-a adus d. Bălcescu, agentul emigrației române, din partea onoratului guvern maghiar, trebuie să ne exprimăm regretul că în împrejurările actuale nu putem să desbatem cu frații maghiari restabilirea păcii, fiind situația în care ne găsim foarte critică. Armata ungurească se îndepărtează, iar forța militară a Rușilor se apropie. Apoi ar fi foarte dificil și ar reclama mult timp, până când am putea convinge poporul să se înfrățească cu voi. Totuși pentru a vă dovedi sentimentele noastre frățești, pe care le nutrim față de națiunea maghiară, am hotărât să rămânem neutri față de armata ungară, în tot timpul acestor lupte, neatacând-o și apărându-ne numai în cazul că am fi atacați de ea. Nădăjduim că

³ Pentru textul tradus în limba maghiară atunci, vezi Silviu Dragomir, *Bălcescu în Ardeal*, p. 33-4. In Institut. de ist. națională E, Cluj 1930.

Iancu și scregét Nagy-Valachiába. Azt mondta, minden erdélyi és bánáti románnak el kell mennie, hogy megmentse a vajdaságokat, ahol a román nemzetnek az alapja van. Így hát nem-sokára nagy erővel jövök Nagy-Valachiába és 8 millió román fog talpra állani a muszkák ellen. Kossuth mindenben segítségemre van, hogy dolgozhassam Erdélyben, pénzt is ad. Ő valóban nagy ember: Most hiszem, hogy győzedelmeskedni fog a szabadság ügye. Soha sem voltam ilyen boldog, mint ebben a pillanatban“. Iancu-nak magyar tábornoki rangot ajánlottak fel abban az esetben, ha a románok kivánságai ügyében, amelyeket aztán ez országgyűlés elé terjesztettek — a kérő lépéseket megfeszí és ha légióival Munteniába indul.

Iancuhoz érve, Bălcescu konpromiszum szükségességéről győzi meg őt és az erdélyi felkelés prefectjeit. Iancu akkor Bălcescu útján a következőket írja:

„A magyar kormánynak Bălcescu, a román emigráció megbízottja útján hozzánk juttatott békeajánlatát illetőleg sajnálkozásunkat kell kifejeznünk amiatt, hogy a jelenlegi körülmények között nem tárgyalhatjuk meg magyar testvéreinkkel a béke helyreállítását. A helyzet nagyon kritikuss. A magyar hadsereg távolodik, az oroszok hadereje pedig közeledik. Aztán meg nagyon nehéz volna és időt venne igénybe, míg meggyőzőnk a népet, hogy megbéküljön önnel. Mégis, hogy meggyőzzük önöket a magyar nemzet iránt táplált testvéri érzületről, elhatároztuk, hogy e harcok egész ideje alatt semlegesek maradunk a magyar hadsereggel szemben, mi nem támadjuk meg, csak védekezni fogunk, ha minket támadás érne az ő részéről. Reméljük, hogy

accastă neutralitate va fi respectată, atât de către onoratul guvern ungar, cât și de către șefii armatei sale.

Câmpeni, 3. Aug. 1849.

IANCU, praefect.

Fată de această declarație de neutralitate, Kossuth ordonă generalului Bem, în 8 August 1849 (din Arad), să oprească orice atac contra Românilor, dar nu și contra Rușilor și Austriacilor. *Din cauză că aceste tratative se încheiau când Rușie începuseră a fi victorioși, hotărârile dietei din Szegedin dela 29 Iulie 1849, prin care, (la propunerea ministrului președinte Szemere și după înțelegerea lui Bălcescu cu contele Battyányi) se recunoșteau drepturile naționalității române, nu au mai putut ajunge populației românești din munți și din Ardeal.* Kossuth, desnădăjduit, trimite pe Eftimie Murgu să ceară din nou ajutorul lui Avram Iancu...

Era prea târziu! Și Bălcescu își văzu toate iluziile zdrobite. Era să fi prins și el de armatele Rușilor. Cu mari greutăți ajunge la Câmpeni, la Iancu. În sfârșit, prin Septemvrie 1849, travestit ca Moș, pleacă din Câmpeni, cu mai mulți tovarăși, vânzând ciubere și după multe peripeții, ajunge prin Octomvrie la Paris.

Iată cum, datorită unor nenorocite nehotărâri — cari spre mirarea noastră aveau să se repete și după revoluție, când aceleași încercări se vor relua — o idee așa de sănătoasă a fost zădărnicită și cele două popoare au urmat să se dușmănească unul pe altul, înainte...

Pentru ideea aceasta de înfrățire, avem datoria să luptăm, noi masonii de azi, urmașii mas. din 1848 și din 1853. Faptele oricât de puține fapte, pentru acest scop, vor forma un lanț de prietenie indestructibil. Să nu ne lăsăm deci furați de vorbele politice goale a șovinismului și se lucrăm prin fapte la idealul înfrățirii! Oratorilor disonanțelor șoviniște să-le spunem înțeleptele cuvinte ale îl.: fr.: Georges Clémenceau :

ezt a semlegességet respektálni fogja úgy a magyar kormány, mint hadseregének fejei.

Topánfalva, 1849, aug. 3.

IANCU, praefect.

E semlegességi nyilatkozat után, 1849 Augustus 8-án Kossuth elrendeli Bem tábornoknak, hogy a románok ellen a támogatásokat szüntesse meg, az oroszok és az osztrákok ellen azonban ne. *Minthogy ezek a tárgyalások megszűntek akkor, amikor az oroszok győzelmesen előnyomulni kezdtek, a szegedi országgyűlésnek 1849 július 29-iki határozatai, amelyek (Szemere miniszterelnök indítványára és Bălcescunak gróf Bathányival történt megállapodása után) elismerték a román nemzet jogait, már nem tudtak eljutni a havasi és erdélyi román lakóssághoz.* Kossuth kétségbeesve küldi Jęftimiu Murgut, hogy újból kérje Avram Iancu segítségét...

Már késő volt! Bălcescu megsemmisülve látta minden szép elgondolását. Őt is majd elfogták az oroszok. Nagy nehézségek között jut el Topánfalvára Iancuhoz. 1849 szeptemberben csebreket áruló mócnak öltözve hagyja el Topánfalvát, többet magával. Sok viszontagság után októberben eljut Párisba.

Láttuk a fentebbiekből, hogyan hiúsult meg egy nagyon egészséges eszme és a két nép ellenségeskedett egymással tovább. S mindez pár szerencsétlen határozatlanság eredménye volt és ez a határozatlanság nagy csodálkozásunkra megisméltődött a forradalom után is, amikor ismét felvetődtek ugyanazok a kísérletek.

E testvériesülési eszme megvalósításáért nekünk kötelességünk küzdeni mai szabadkőműveseknek, az 1848 és 1853-iki szabadkőművesek utódainak. E cél érdekében munkálkodó tettek, ha még oly jelentéktelenek is, szétszakíthatatlan barátsági láncot fognak alkotni. Ne hagyjuk félrevezettetni magunkat a

„... *parleurs parlant d'inutiles paroles, dont le bruit charme peut-être les foules au tympan crevé.*“

Cluj, 24. III. 1931.

R. Demetrescu.

Literatúra: 1. „Ghica, *Amintiri din Pribe-gie* (opere Copl. ed. „Minerva“).

2. Silviu Dragomir, *N. Bălcescu în Ardeal* (in An. Inst. de ist. națională, vol. V. 1930.)

3. Al. Marcu, *Conspiratori și conspirații în epoca renașterii politice a României. 1848/1877.* (Buc. 1930.)

4. P. P. Panaitescu, *Contribuție la o bio-grafie a lui N. Bălcescu.* (Buc. 1924.)

sovinizmusnak üres politikai jelszavai-tól, hanem tettekkel munkálkodjunk a testvériesülés eszméjének a megvalósi-tásán! A sovíniszta széthúzás hirdetői-nek szegezzük oda Clémenceau György tv.: bölcs szavait: „... *parleurs parlant d'inutiles paroles, dont le bruit charme peut-être les foules au tympan crevé.*“

Cluj-Kolozsvár, 1931, III. 24.

R. Demetrescu.

Az erdélyi szabadkőművesség multjából.

Midőn kolozsvári testvéreink a nyomtatott szó hatalmával akarnak testvéreikhez fordulni, s szemükkel a jövőbe néznek, keresve a feladatokat, a célt, melyekért dolgozni akarnak és melyekért dolgozni érdemes, kell, hogy a multba is tekintsenek, erőt merítve a jövő számára az erdélyi szabadkőművesség dicső hagyományából.

Két nagy szabadkőműves neve kapcsolódik össze, midőn az erdélyi szabadkőművesség legfényesebb lapjaira tekintünk vissza: Kazinczy Ferencé és Aranka György. Az idei év Kazinczy Ferencé éve; az ő halálának százéves évfordulója alkalmából minden magyar szabadkőművesnek a legnagyobb kegyelettel kell reá gondolni. S az erdélyi magyar szkség fel-támasztásában is nagy része volt.

1790-ben a magyarországi páholyok működése már szűk körre szorult, mert 1785 óta csak ott lehetett dolgoznia a páholyoknak, ahol kormány-szék van, tehát a legtöbb páholy kénytelen volt megszüntetni működését. Erdélyben a csak a nagyszé-beni páholy maradhatott meg.

Kazinczy, aki ekkor Kassán működött, mint a nemzeti iskolák felügyelője, azon volt, hogy szorosan magá-hoz kapcsolja szk. testvéreit s a

szkség szellemében dolgozon a ma-gyar irodalom felvirágzásán. Elénk levelezést folytatott az erdélyi iro-dalmi élet egyik legbuzgóbb és legtehetségesebb tagjával, Aranka Györggyel. Levelezésük közben meg-kérdi tőle, vajjon szabadkőműves-e? Az igenlő válasz a legnagyobb öröm-mel-tölti el. „*Arankát szerzetes bar-rátja, Orpheus* (Kazinczy szk. neve) *szent csókkal öleli* — írja 1790. I. 5. kelt levelében. — *Érezd szentül szere-tett Barátom! érezd, mennyire ragu-dott el azon támadott örvendezésem, hogy téged nemesak Barátomnak, hanem szerzetes Atyámfiának szólit-hatlak. Az a szent öröm, a mely indu-latosan szoritana, ha ölelhetnélek mellemre, megnémít; nem tudok egyebet mondani, hanem hogy — sze-retlek.*“

S egy nem sokkal később, március 25-én kelt levelében hosszasan ír a szkség akkori helyzetéről és buzdítja Arankát, hogy élessze fel a kolozsvári páholyt. „*Fogtok-é ti dolgozni? Ó édes Barátom, édes Arankám, be kedves gondolat tűnik szemem elibe. Ha te egynéhány egyetértő meg-hitt barátot szereznél, a ki öszve esküdne, hogy nem csak profanusnak nem szöll, de még kőművesnek sem, — csak hetet vagy kilencet, — s te né-*

kem hírt adnál, bé-repülnék hozzád Erdélybe s constituálva volna a □-tok." S ugyanebben a levélben még egyszer biztatja: „Gondolkozz erről, édes Barátom, s ha esmersz vagy hat hét tökéletes szívű embert, a kinek a feje vagy üress a bolondságtól, vagy meg-tisztulhat, szólj nekik, mondjad, hogy valami ilyest kezdeni lehet; ha még Profanusok, csinálj jó ideát a Kőm. felől, biztasd, hogy azok lehetnek, s légy rajta, hogy egy □ állíttasson fel nálatok. Én nekem, tudod, nincs a dologban semmi intressém, csak az, hogy óhajtom a szerzet elterjedését, és meg vagyok győzve, hogy ez a leg tökéletesebb iskolája az emberi szívnek."

Kazinezy buzdításának és Aranka fáradságának megvolt az eredménye. Újra megalakult a kolozsvári páholy, melynek lelke Aranka György volt, vezetője és irányítója gróf Bánffy György kormányzó. Működésük főcélja az volt, hogy a

magyar szellemi életet vezessék, emeljék, a felvilágosodást, a tudást terjesszék. Újra hozzáfogtak néhány év óta vajudó terveik megvalósításához, hogy egy történelmi társulatot és egy magyar nyelvvelő társulatot alapítsanak. A páholyból indult ki a terv és a megvalósítás is. A történelmi társulat 1791-ben alakult meg, a nyelvvelő társulat csak később 1794-ben tudott megalakulni. Tagjai csaknem mind a páholy tagjai közül kerültek ki. Azonban a reakciónak mindjobban erősödő hatása csakhamar megszüntette a magyarságnak és a felvilágosodás terjesztésének ezeket a műhelyeit.

A másfél századdal ezelőtt dolgozó erdélyi szk. testvéreinknek példája legyen irányítója, buzdítója új munkára lelkesülő kolozsvári testvéreinknek.

(Budapest.)

Balassa József.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG.

Fuzió tárgyalások a Romániai Nemzeti Nagypáholy és Románia Nagy Oriense között.

Már rég óta folynak a két romániai nagypáholy között a megegyezést célzó tárgyalások, melyek most már eredményekkel kecsegtetnek. Legutóbb 6 következő előzetes megállapodás jött létre:

A Rom. Nemz. Nagypáholy és Rom. Nagy Oriense a romániai szksség egyesítésének vágyától és a legjobb testvéri érzéstől vezéreltetve, elhatározták a két fennhatóság egyesítését következő feltételek mellett:

1. A fuzionált szervezkedés címe lesz:

Romániai Nemzeti Szksség Nemzeti Nagypáholy — Románia Nagy Oriense.

2. Rom. N. Oriense fenntartja a fu-

zionált szervezetben a saját páholyainak autonómiáját adminisztráció és rituális kérdésekben és viszont tiszteletben tartja a R. N. Np. mai szervezetét.

3. a) a szövetség igazgatását egyetlen szövetségi tanácsra bizza, ez vezeti a szövetséget és képviseli kifelé.

b) a szövetségi tanács összetétele a következő:

Minden — bármely ritusu páholy — két delegátust és egy póttagot küld ki a conventbe.

c) a közös convent 26 szövetségi tanácsost választ, mindegyik federáció legalább 7 taggal kell, hogy képviselve legyen. 5 tagot kell kinevezni a Convent tagjai közül, tekintet nélkül a ritusra. A Nagymester kiegészíti még 7 taggal, kiket ő nevez ki s így a szövetség tanácsosok száma 33 lesz.

d) a nagymestert és a főkincstáros

a Convent választja.

4. A közös Conventig, mely megfogja szavazni a közös alkotmányt és az általános szabályokat, egy állandó vegyes bizottság működik és készíti elő a Convent elé terjesztendő munkálatot.

5. A főnnhatóság összes páholyai tartoznak a keleten a román nemzeti zászlót kittűzni.

6. Jelen egyezség provizórukusan az aláírás napján lép életbe.

Az Unió páholy nagy lendülettel kezdte idei munkaévét. M. S. dr. helyettes főm. vezetése alatt jobbra fiatalabb tt.-ből alakított bizottság nagyszabású nevelőmunkára dolgozott ki programot, melynek kivételbe azonban nagy hézagokat vágott a halál. Sűrű egymásutánban hullottak ki sorainkból Keresztes István, Eister Mátyás dr. és Ferenczy Gyula tt.-ink, akiknek örök keletbe költözését főmestere, Ferenczy Gyula temetése napján, ez év január 9-én tartott gyásmunkán parentálta el az Unió. Gyászunkban megindító részvétellel osztoztak testvérpáholyaink, valamint a Jánosrendi Szövetség, sőt külföldi tt.-ink is. A gyásmunkán a Kolozsvár keletén dolgozó skót fitusu páholyok, az Infrațirea Neamului és Labor is képviseltették magukat főmesterük által, akik szintén meghatott szavakat fűztek az elhangzott gyászbeszédhez.

Ez a testvéri összeforrás a gyász óráiban örvendetes kilátásokat is nyitott a jövőbeli termékeny munkára. Új főmesterünk, J. J. dr. beiktatásán skótritusu ttpáholyaink még népesebb képvisellel vettek részt s az ezt követő munkán határozattá emelkedett az az indítvány, hogy a Kolozsvár keletén dolgozó páholyok (a Jánosrendi Unió és Dacia felix, a skótrendű Infrațirea Neamului és Labor) negyedévenként közös munkán fogják megvitatni azokat a közös érdekű kérdéseket, melyeket az időszerűség esetenként a szkség elé állít. Az első ilyen munkát ünnepléses keretek között az Unió rendezte meg március 25-én és programján egyetlen előadás szerepelt „Az ifjuság

és a szabadkőmivesség“. E munkáról, annak fontossága miatt részletesebben is beszámolunk ebben a számban.

A titkári jelentés a lezárt munkaév statisztikai adatait a következőkben közli:

„Munkáinkat az akarat és tudás jellemezte s azokon a következő tárgyak szerepeltek: 1. M. S. dr. t. A külföldi szkségről. 2. B. S.-né nővér a nővérmunkáról. 3. F. A. dr. t. Marosvásárhely keletéről Bethlen Gábor fejedelemről szks. megvilágításban. 4. A. M. t. „Az én világnézetem“ címen tartott két előadást. 5. J. A. t. „Vita a szkségről“. 6. K. J. t. a szkségről és antiszemitizmusról. 7. P. B. h. főm. t. a Jánosnapról. 8. T. J. A. t. „Ki az igazi szks.?“ címen. 9. F. L. dr. t. A magyar nemzeti kisebbség helyzete Romániában. 10. D. I. t. a világgazdasági helyzet állásáról. 11. V. B. t. a nemzeti, vallási és szociális ellentétek áthidalásáról. 12. H. B. t. a gazdasági helyzetről. Számszerű adatok: 1930 év folyamán tartottunk 1. nővérmunkát 33 tag 21 vendéggel, 3 díszmunkát 90 tag 26 vendéggel. 1 Deaky emlékmunkát 25 tag 4 vendéggel, 3 felvételi munkát 107 tag 25 vendéggel, 17 első fokú munkát 433 tag és 56 vendéggel. Aktív tagjaink száma 56 és 4 állandó vendég keresemfelnkainkat“.

Az aradi Concordia páholy elmúlt éve. Az aradi Concordia f. évi jan. 12-én zárta 1930-as munkaévét. Végzett munkájáról dr. F. L. titkár t. készített jelentést, mely bevezetőjében felodhetetlen emlékü h. nagymesteriünknek, a Concordia érdemeiben és szeretetben oly gazdag főmesterének örök keletbe költözéséről emlékszik meg megindult szavakban. Az elmúlt év" nagy eseményeként emeli ki az erdélyi és regáti szk.-ség fuzióját és azt a vitaest-sorozatot, melyet a Concordia L. A. t.-nek a kisebbségi kérdésről tartott előadása felett rendezett meg. A páholy munka többi adatait a jelentés így sorakoztatja fel:

„33 izben gyűltünk össze páholyházunk falai között. Ebből 20 az elsőfoku munka, 2 a másodfoku munka, 2 a harmadfoku munka, 2 a felvételi munka, 1 a gyásmunka és 6 az általános értekezletek száma.

November elsejei gyásmunkánkon a nagypáholy is képviseltette magát. R. V. ezredes útján s megjelent azon Sch. Gyula t., a jánosrendi tanács képviselője, valamint

Dr. M. R. főm. t. Temesvár és M. S. t. Nagyvárad keletéről.

Felvételi munkát összesen két ízben tartottunk és 13 új tagot iktattunk be szövetségünk láncába. Az október 18-án tartott felvételi munkát különösen emlékezetessé tette az a körülmény, hogy ez alkalommal 6 olyan keresőt kapcsoltunk a testvéri láncba, akik valamennyien fiatal régi testvéreinknek.

Ünnepi munkán emlékezünk meg május 29-én a hősök napjáról.

János-napi ünnepi munkánkat a temesvári PAX páholyal közösen ültük meg. Annak a bensőséges testvéri együttműködésnek, mely a CONCORDIA és PAX páholyok között fennáll, szeretetteljes bizonyítékát adta az azzal is, hogy Dr. R. M. t.-t, a PAX páholy főmesterét az elmúlt évben a CONCORDIA tiszteletbeli tagjának választottuk meg.

Az aktuális kérdésekkel való foglalkozáson kívül előadásokkal is élénkítettük munkánkat. Előadást tartottak; Dr. L. A. t. a kisebbségi kérdésről, Dr. G. J. t. Bécs városának szociális intézményeiről, K. J. t. a németalföldi szabadkőművességről, D. A.

t. a szabadkőművesség mai helyzetéről és szervezetről, Dr. Sz. S. t. a francia szabadkőművességről, K. J. t. a békemozgalmakról, D. I. t. Kolozsvár keletéről a gazdasági válságról és racionalizálásról, Dr. A. F. t. az Aurora páholy munkarendjéről, Dr. H. A. t. az öngyilkosságról és M. Z. az amerikai szabadkőművességről.

Filantropikus ténnyel folytatta a páholy az ingyen tej- és kenyérakeiót, a tél beálltával pedig ruhagyűjtést végzett tagjai között s a begyűlt adományokból számos, inségsben szenvedő embertársunkat sikerült legalább meleg ruházattal ellátni. A ttk. nemes áldozatkészséggel segítettek elő ennek az akciónak a sikerét.

Új intézmény alapjait is megferentették az elmúlt esztendőben, F. S. t. buzgó kezdeményezésére és csaknem kizárólag az ő szorgalmas munkájának eredményeként sikerült megszerezni a szabadkőművesi múltra vonatkozó számos értékes és érdekes relikviát. A meglevő gyűjtemény remélhetőleg állandóan szaporodni fog s alapja lesz egy szabadkőművesi múzeumnak, amely a mult emlékeinek szemünk elé idézésével erősíteni fogja a szk. érzést.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HIREK A NAGYVILÁGBÓL.

Emlékezés Eisler Mátyásra és Ferenczy Gyulára.

A mai Románia területéről Budapestre szakadt szabadkőmives testvérek néha-néha baráti körben egybejönnek, hogy fölujtsák emlékeiket a maguk és más barátaik épülésére. Ez év január 23. is összejöttek s az ott elhangzott megnyitó szavakból közöljük az alábbiakat.

...Valahányszor titeket (t. i. vendégeinket) látunk, veletek kezét szoríthatunk s érezzük testvéri öleléstek melegét, mindig nagyon boldogok vagyunk. Kis körünk tagjai nevében nem is kérek én töletek egyebet, mint óltető, erősítő és fölemelő szeretetet. Ó, mert erre nagy szükségünk van. Ugyanis a mult (1930.) december havában és ebben a hónapban két szomorú hír jött Erdélyből, Cluj (Ko-

lozsvár) városából. Két testvérünk hagyott itt bennünket. Eisler Mátyás dr., a kolozsvári neolog. izr. hitközség főrabijja és Ferenczy Gyula, a kolozsvári Mezőgazdasági Bank vezérigazgatója. Mindkettő súlyos vesztesség az Unio páholyának, nemesak, hanem általában a szabadkőműves-ségnek.

Eisler 17, Ferenczy 35 éve tartozott az Unio kötelékébe s mind a ketten életükkel mutattak példát arra: milyennek kell lennie egy a szkség tanításai szerint élő és dolgozó embernek.

Eisler Mátyással, a mély vallásosságú, tudományosan képzett, magát zsidónagyarnak valló főrabival az Unio páholyban s még több emberbaráti jótékony és szociális egyesületben dolgozhattam minden szépért

és jóért és ismerhettem meg benne az egész embert, a tisztalelkű nemes jellemet. Ez a puritán életű pap 39 éven át volt hű és igaz polgára Cluj (Kolozsvár) városának. Mindenki csak szerette, tisztelte és becsülte. Utolsó leveleinkben Petőfi költészetének vallás-erkölcsi elemeivel foglalkoztunk. Vonatkozó tanulmányom alapján örömmel mutatott reá, hogy a nagy lírikus mélységes hite, hol és mint csendül meg a Talmudban.

Ferenczy Gyula 63 évre terjedő élete Kolozsvárott telt el. Már kora ifjúságában Deáky Albert, az Unio páholy alapítójának hatása alá került. Az Unio páholyának már 28 éves korában tagja, egyike a leghűségesebbek és legszorgalmasabbak közül. Sok éven át volt a páholy pénztárosa s helyettes főmesterré 1918-ban választották. Amikor az időközben szünetelt páholyélet megkezdődhetett, 1926 óta, mint főmester került a tagok élére. Hogyan és miként dolgozott? Egész élete szkszi élet volt. Szülővárosában mindenki tudta róla, hogy szabadkőműves, azzal együtt, hogy igen becsületes és jó ember. Ezért ott is volt ő mindenütt, egyesületekben, társaságokban, szociális alkötásoknál, ahol csak a jóért, a nemesért, az emberiségért dolgozni lehetett.

Úgy az Eisler Mátyás temetése (1930. XII. 14.), mint a Ferenczy Gyuláé (1931. I. 9.) ünnepélyes bizonyosságtevés volt, hogy csak testük mulhatott el, lelkük örökké él a jók és igazak szívében, mert cselekedeteik hatásában eszményekké finomultak. Így ma már mind a ketten a halhatatlanságban folytatják áldásos hatásukat, éppen úgy, mint Apáthy Istvánunk, aki, mint a magyar tudományosság dísze, a múlt év október havában belekerült a szegedi egyetemmel kapcsolatos Nemzeti Emlékesarnokba. S. I.

Strömungen gegen die Freimaurerei.

Es erscheint ganz natürlich, dass die königliche Kunst, bei ihrer grossen Verbreitung in fast allen Ländern und im Laufe ihrer Entwicklung vielfach und heftig angegriffen worden ist. Denn bekanntlich erweckt Aktion immer auch Reaktion. Was aber die Beweggründe dieser Reaktion gegen das Freimaurerwesen gewesen sein mögen und vielleicht noch sind, soll im Folgenden wenn auch nur kurz und zusammengefasst behandelt werden, denn es handelt sich im Wesentlichen um Fragen die Vielen in ihren Einzelheiten schon bekannt sein dürften.

In Lennig's Handbuch der Freimaurerei findet man den Satz „die Freimaurerei hat kein Geheimnis, aber sie selbst ist ein Geheimnis“. So krass hingestellt, dürfte der Satz nur bedingt auf Wahrheit beruhen und es kommt sehr darauf an, von welchem Standpunkt aus man das Wesen der Freimaurerei, ihr eigentliches Geheimnis, betrachten will.

Es erscheint nicht ausgeschlossen, dass deswegen die katholische Kirchenpolitik schon in früheren Jahren in schroffen Gegensatz zur Freimaurerei getreten ist. Der sichtbare Beweis hierfür sind die bekannten Bullen aus den Jahren 1738, 1751 und 1814. In einer dieser Bullen wird von dem erheblichen Übel gesprochen, welches durch dergleichen Gesellschaften der Ruhe des Staates als auch dem Heile der Seelen zugefügt werde, ferner gesagt, derlei Gesellschaften die man unter dem Namen der Freimaurer kenne, seien zu verbieten und zu verdammen, damit solche Menschen nicht gleichsam wie die Füchse den Weinberg, den

Boden der Kirche zu zerstören trachten.

Allenfalls mutet es aber eigentümlich an, wenn dieser Bann des Papstes Clement XII auch heute noch zu Recht besteht, wo es doch so einfach wäre der kath. Geistlichkeit den Zutritt zum Freimaurerbund zu gestatten und wodurch es der Kirche als solcher leicht gemacht wäre, sich durch ihre eigenen Organe davon zu überzeugen, dass „besagte Grabarbeit der Fuchse“ nicht auf Zerstörung der Weinberge der Kirche abzielt, sondern es sich im Wesentlichen um einen humanistischen Bund handelt, der gerade in der Pflege der Nächstenliebe seinen obersten Grundsatz hat.

Die übrigen Kirchen und Glaubensvereinigungen sind in dieser Beziehung viel toleranter und sind viele ihrer Angehörigen hervorragende Mitglieder des Bundes.

Aber auch die Regierungen mancher Länder traten dem Freimaurerwesen hindernd entgegen. Es gab auch Zeiten, wo Anhänger des Bundes direkt verfolgt wurden. In der Zeit um 1800 herum richtete sich das Verbot der Staatsgewalten gegen „jede geheime Gesellschaft, die sich zu irgendeinem politischen, religiösen oder angeblich wissenschaftlichen Zweck zusammengefunden hat und solchen Zweck dem Staate verhehlt, ihre Mitglieder mögen sich versammeln oder durch Korrespondenz oder Zeichen nur zusammenhängen“. Man sieht, dass auch hier, wie so oft und mit Unrecht die Freimaurer mit gegen die Staatsgewalt konspirierenden Gesellschaften zusammen behandelt werden.

Das wurde erst langsam anders, als man zu erkennen begann, um was es sich eigentlich handle. Da wurden dann die Verbote aufgehoben und sogar viele gekrönte Häup-

ter der verschiedenen Staatswesen wurden nicht nur Anhänger, sondern sogar Führen des Bundes.

In der Zeit nach dem Weltkriege, der in schroffster Weise die bisherigen gewohnten Staatsordnungen über den Haufen geworfen hat und nicht nur die Staaten sondern auch die Völkerkarte Europas anders geordnet hat, gehen die Interessen der Menschen im Grossen darauf hinaus, entsprechend den gegebenen Verhältnissen und unter Berücksichtigung der bezüglichen Ideen den Wiederaufbau auf völkischem wie auf wirtschaftlichem Gebiete durchzuführen. Man erkennt ganz deutlich die Richtung der Wege, die gegangen werden und auf denen man das Ziel zu erreichen hofft. Der eine Weg entspringt im Ideenkomplex der sozialistischen Staatsordnung, führt über Marx und Lassalle in das Gebiet der antikapitalistischen Tendenzen, geht dann über Bakunin und andere ins Nihilistische über, scheint endlich im heutigen Bolschewismus eine Art staatsbildenden Kulminationspunkt gefunden zu haben. Der andere Weg führt direkt zur Bildung nationaler Staaten, die sich gleichzeitig auf den Standpunkt der bekannten kapitalistischen Wirtschaftsordnung gestellt haben.

Es ist nun interessant zu beobachten, dass diese Nationalstaaten das Wirken der Freimaurerei auf dem Bereiche ihrer Staatsgewalt lahmgelegt haben. Man ist geneigt zu glauben die Pflege der Brüderlichkeit von Mensch zu Mensch ohne Ansehung der Nationalität, wie sie in der Freimaurerei üblich ist, wäre der Grund dafür, dass die Arbeit der Freimaurer in jenen Staaten verboten worden ist, wohl weil jene Idee nicht in den Rahmen ihres Staatsideals hineinpasst. Wahr-

scheinlich ist aber auch, dass gewisse mit dem Komplex der sogenannten Judenfrage in Verbindung stehenden Anschauungen mitgewirkt haben können, als deren Folge dann jenes das Leben der Freimaurerlogen in den betreffenden Ländern unterbindende Verdikt zu betrachten ist.

Was die kommunistischen Staatswesen anbelangt, ist nichts bekannt, ob sie sich gegen die Freimaurerei eingestellt haben oder nicht.

Aber nicht nur von Kirche und Staat ist die Freimaurerei angegriffen worden, sondern auch von einzelnen Gesellschaftsgruppen innerhalb der Staatsorganisationen, ja sogar von Einzelpersonen. Der Zweck dieser Angriffe war wohl der, wie das ja auch natürlich erscheint, eine Verstärkung der eigenen Interessensphären auf Kosten der Freimaurerei zu erreichen.

Der Träger des Abwehrgedankens gegen das Freimaurerwesen in Deutschland ist heute niemand anders als der bekannte General Ludendorff. Er hat in seinen Kampfschriften „Die Vernichtung der Freimaurerei durch Enthüllung ihrer Geheimnisse“ und „Kriegshetze und Völkermorden in den letzten 150 Jahren im Dienste des allmächtigen Baumeisters aller Welten“ unter Heranziehung eines grossen, aber wie es scheint, nicht allzu verlässlichen Quellenmaterials alles Mögliche zusammengetragen, was gegen das Freimaurerwesen sprechen könnte. Die Art, wie er diesen Individualkampf führt, ist recht bezeichnend für ihn und deckt sich vollkommen mit dem Bilde, das seine geschiedene Frau Margarethe von Ludendorff in ihrem Buche „Als ich Ludendorff's Frau war“ von ihm entwirft.

Um die Beweggründe zu verste-

hen, die ihn bewogen haben können den Kampf gegen die Freimaurerei aufzunehmen, muss man sich vergegenwärtigen, dass er vor allen Dingen Soldat und als solcher absolut national eingestellt ist. Es gilt also für ihn sinngemäss das, was früher schon über die Nationalstaaten und ihre Einstellung zum Freimaurerbunde gesagt worden war.

In seinem erstgenannten Werke konkludiert er dahin, dass es die Juden gewesen wären, die das Freimaurerritual geschaffen hätten. Es sei dies nichts weiter als eine symbolisierte Umgestaltung vieler in ihrem kirchlichen Ritus vorgeschriebenen Handlungen. Er behauptet ferner „das Geheimnis“ der Freimaurerei sei eben „der Jude“ und kommt zur Folgerung, dass alle Andersblütigen mit Hilfe der Freimaurerei in Abhängigkeit vom Judentum gekommen wären. Er führt zur Bekräftigung dieser seiner Ansicht die Worte des Rabbiners Isaak M. Wise (aus 1855) an, der folgendes geschrieben haben soll „Die Freimaurerei ist eine jüdische Einrichtung, deren Geschichte, Ämter, Passworte und Erklärungen jüdisch von Anfang bis zu Ende sind“. Die Geschichte der Freimaurerei hat deren Wesen und Ursprung, das Ritual und andere Einrichtungen längst geklärt. Es erübrigt sich demnach hier näher auf diese Frage einzugehen. Setzt man an Stelle des Wortes „jüdisch“ das Wort „altägyptisch“ und an die Stelle des Wortes „Freimaurer“ das Wort „Maurer“ im Sinne einer Arbeitsgenossenschaft, so kann der Satz schon gelten.

Ludendorff sagt weiters, es wären die Hochgradfreimaurer gewesen — übrigens durchwegs Juden — die die Masse der übrigen, „blinden“ Freimaurer so geführt hätten, dass sie in ein Abhängigkeitsverhältnis

von den Juden gekommen wären. Das Anschreiben der Führung durch die Juden sei sehr wesentlich dem unabhängigen aber anerkannten Orden der Bne Briss (BB) zu verdanken gewesen. Dieser Orden wäre der führende jüdische Geheimorden auf der ganzen Erde und ein rücksichtsloser Vertreter des jüdischen Volkstums sowie des jüdisch-kapitalistischen Weltherrschaftsgedankens. Mit Hilfe seiner in die „humanitären“ und sonstigen Logen eingeführten Brüder, wären dann diese unter den Machtbereich des Ordens der B. B. gekommen.

Die Vernichtung der Freimaurerei erhofft er durch Zugänglichmachung ihres Rituals auch für die breite Öffentlichkeit, und publiziert auch sowohl das Ritual der Schotten — als auch jenes der Andreaslogen.

Was nun sein zweites Buch anbelangt, sucht er zu beweisen, dass alle wesentlichen politischen Ereignisse der letzten 100 Jahre einschliesslich der Zeit vor dem Weltkriege von Freimaurern nicht nur eingeleitet sondern auch herbeigeführt worden seien. Die Schuld am Weltkriege selbst treffe auch diese und für das Ergebnis des Krieges wären auch sie verantwortlich zu machen. Ja, sogar die politischen Morde, die den Weltkrieg entfesselten, sollen von Freimaurern durchgeführt worden sein. Gerade bei Explikation aber dieser Ereignisse scheint er ausgesprochen politische Gewaltorganisationen mit den Freimaurerorganisationen zu verwechseln. Trotzdem die Ausführungen Ludendorff's, als die Ansichten eines von tendenziösen Ideen geleiteten Mönchen angesehen werden müssen, sind sie doch bei all ihrer Ungeheuerlichkeit und Unwahrscheinlichkeit in ihren Einzelheiten interessant. Hier näher da-

rauf einzugehen würde zu weit führen.

Als objektiver Betrachter aber des Geschehens im Leben kann gesagt werden, dass trotz aller Anfechtungen von welcher Seite immer sie auch kommen mögen, die Freimaurerei doch weiter bestehen wird. Die Notwendigkeit für ihr Bestehen ist heute noch mehr als je gegeben. Sie wird auch weiter an ihren Grundsätzen festhalten und ihre humanistischen Ziele zu verwirklichen trachten. Die Brüder untereinander werden weiter einander treue Freundschaft halten, so wie sie sie hunderte und hunderte Jahre früher einander auch gehalten hatten. Feindseligen Angriffen gegenüber aber werden sie auch weiterhin geduldige Ruhe gegenüber stellen und den Angreifern selbst werden sie Nachsichtigkeit und Güte zeigen.

Németség. Az újonnan alakult németségi Symbolikus Nagypáholy, dacára a régi német nagypáholyok vehemens támadásainak, meglepő arányokban indult fejlődésnek. 1930 júliusában 8 páholy vett részt az alapításban, ma már 21 páholya van a birodalom különböző részeiben és néhány még alakulóban. E páholyok tagjai nagyobbreszt a szabályossá vált „Felkelő nap“ szövetség tagjaiból rekrutálódtak, továbbá olyanokból, akik kiváltak a német nagypáholyokból és csatlakoztak a Symbolikus Nagypáholyhoz, ahol inkább szolgálhatják a pacifizmus és az általános megértés eszméjét.

Anglia. Az angolországi Nagypáholy Londonban egy új otthont épít, melynek költségei egymillió fontra rugnak. A titkos társulatokra vonatkozó új törvény a szabadkőművészségre és hozzá hasonló társulatokra nem vonatkozik. Egyetlen követelménye, hogy évenként jelentést tegye-

nek, bizonyos kérdésekre vonatkozólag. Az új Lord-Mayor Sir W. Waterlow szintén szabadkőműves, miként elődje is az volt. Régi tradíció írja elő, hogyha a város első tisztviselője szabadkőműves, akkor az páholyának főmesterévé választandó. Waterlow t. a „City of London National Guard“ No. 3757. páholyának eddig első felügyelője volt.

Olaszország. Rövid idővel ezelőtt alakult Olaszországban Mussolini jóváhagyásával egy szabadkőműves szövetség, melynek élén a fascista Edoardo Frosini áll, aki e célra külföldi összeköttetéseket keres. A külföldön élő fascistákat igyekeznek reábirni, hogy igyekezzenek belépni a szkségbe. Ez uton akarná megismerni a Duce és a diktatura iránt nem nagyon barátságos érzelműeket, hogy azután a családjukon bosszulahassa meg magát. Több ilyen áruló lett leálcázva a külföldi páholyokban, de miután még sokan vannak ilyenek, akik ismeretlenek, ezért a páholyok részéről a legnagyobb óvatosságra van szükség a jelentkező olaszokkal szemben.

Hollandiában nemrégiben hunyt el Gruber Hermann jezsuita páter, akinek egyik legjelentékenyebb szabadkőműves könyvtára és folyóiratgyűjteménye volt. Gruber páttert tekintették a szabadkőművesség legkomolyabb ellenségének, aki azonban ezt a küzdelmet mindig kellő komolysággal és igazságossággal törekedett megvívni. Így amikor kiderült, hogy az ismert Taxik Leo leleplezése a szkségről nem egyebek családnál, nem habozott közreműködni a csaló leálcázásában. Lojális fegyverekkel való küzdelem nem tartozik a jezsuiták szokásai közé, ezért illőnek véljük leszögezni e becsületes kivételt.

Csehszlovákia. Szabadkőművesek kezdeményezésére megalakult Prágában az Emberi Jogok Ligája. Műkö-

dését azzal kezdte, hogy küldöttséget menesztett az igazságügyminiszterhez, tiltakozandó a halálbüntetés tervezett visszaállítására ellen.

Az „Allgemeine Freimaurer Liga“ a Genfben tartott kongresszusának határozata értelmében már fel is állította állandó titkárságát Baselben. A titkári tisztet C. Barthel t. látja el, a Liga egyik alapítója. A Liga az amerikai Nagypáholy 150 éves jubileumára tanulmányi kirándulást rendez Amerikába. Indulás április 23-án Hamburgból, visszatérés május 29. Az utazás költségei: 475 font sterling, beleértve az összes költségeket. Jelentkezni Gustav Sellner, Regierungsrat Wien, I., Kohlmarkt. 5 lehet.

Argentina. Az argentinai szkség szabadkőműves árvaházat tart fenn, melyben elhelyezi az ő. kel.-be költözött testvérek gyermekeit.

Franciaország. Maurice Monnier, aki a múlt évben harmadízben lett a francia Nagypáholy Nagymestere, hosszas szenvedés után az ő. kel.-be költözött. Monnier t. hírlapíró, azelőtt a közoktatásügyi minisztériumban viselt magas állást, kiváló munkása volt a Szellemi együttműködés nemzetközi intézeteinek. Markáns vezéregyéniség, magávalragadó szónok, a királyi művészet ideáljaitól áthatott kőműves, kinek elhunytja nemcsak a francia tt.-ek vesztesége.

Lendvai Sándor t. 40 éve kőműves. Lendvai t. rövid idővel ezelőtt ünnepelte 40 éves jubileumát. 1889-ben látta meg a világosságot az aradi „Összetartás“ páholyban. 34 évi szolgálata után, mint vezértitkár ment nyugdíjba, az idő óta Badenben él és 1927-ben affiliálva lett a bécsi „Labor“ páholyban, melynek azóta hűséges munkása. Lendvai t. muntaképe a régi egyenes szabadkőművesnek, csupa szív ember. Életében minden feltűnést kerülve sok jót tett és hu-

manitárius tevékenysége ma sem szünetel. Ad multos annos!

A prágai „Lessing zu den drei Ringen“ nagypáholy ez év március hó 7.-én tartotta nagygyűlését, melyen nemcsak a páholykiküldöttek, hanem a wieni és német nagypáholyok tagjai is nagy számban vettek részt. Az ör. kel.-be köl. Girschik Adolf nagymester helyébe négy jelölt közül az eddigi főszónok, Günthersberger József mérnök, a brüxi „Zu den drei Lichtern“ páholy tagja lett nagymester, míg Szlovákia részére helyettes nagymester Dr. Guhr Mihály tátraszéplaki főorvos, a késmárki legifjabb „Zips unter der Tatra“ páholy tagja. A nagygyűlést Posner Oszkár h. nagymester nagy lendülettel vezette és ezen az új nagymestereket a Csehszlovákiai Nemzeti Nagypáholy helyettes Nagymestere, Juranek is üdvözölte. Katz eddigi h. nagymester a nagypáholy tiszteleti tagja lett.

Az Allgemeine Freim. Liga Münchenben tartja e hóban előljáró ülését. Ezen kerül megvitatás alá a „Symb. Grossloge von Deutschland“ tagjainak fölvétele. A választmánynak az a fel fogása, hogy nem a liga, hanem kizárólag a nagypáholyok dolga valamely fönnhatóság szabályos volta feletti döntés.

A szerkesztőbizottság üzenetei

Tudósítással megbízott tt.-einket kérjük, hogy páholyaink minden fontosabb mozzanatról szíveskedjenek rövid tudósításokat küldeni a „Belföldi szabadkömivesség“ rovatunk számára. Erdemlegesebb és az egész ivéri ánc figyelmét megérdemlő előadásokat teljes terjedelmükben, vagy bő kivonatban kérünk. A szks. irodalommal foglalkozó bármelyik k. t.-től szívesen fogadunk egész cikket kitevő könyvismertetéseket, vagy rövid lapszemléket, mert célunk kimerítő tájékoztatást nyújtani mindentről, ami a szkséget akár a belföldön, akár külföldön foglalkoztatja.

Dr. F. Gy. t. Brassó. A Bulletinben megjelent rosszindulatu cikkel itt nem foglalko-

zunk. Az Unió már leveled. vétele előtt táblában hívta fel rá Jánosrendi főhatóságunk figyelmét, arra kérve, hogy lehetőleg a szóbanforgó lap hasábjain nyerjen illetékes helyről cáfolatot a rosszindulatu inszinuáció és elégtételt a Jánosrendi páholyok egyeteme. Küldeményekért hálás köszönet, ugyszintén a figyelmeztetésért is.

Dr. E. M. Nagyvárad. A kívánt felvilágosítást főmesterünk a napokban levélben megadta. A szíves felvilágosításért köszönet.

Dr. R. M. Temesvár. A Jánosnap közös megünneplésére vonatkozó kedves indítványt átadtuk főmester tv.-ünknek, ki annak megtárgyalását legközelebbi munkánkon kalapács alá veszi. A felvilágosításokért ugyancsak hálás köszönet.

Dr. F. S. Arad. A muzeumra vonatkozólag következő számunkra ismertető közleményt kérünk. Következő számainkban is mindig szívesen adunk teret a muzeumra vonatkozó kisebb közleményeknek. Az Unió titkársága a korábban kért három jelvényt közelebből megküldi.

A Dacia felix ideiglenesen megszűnik. Itt adjuk hírül olvasóinknak, hogy a Kolozsvár keletén rövid idővel ezelőtt alakult román nyelvű Dacia felix páholy mult hó 30-án tartott értekezletén kimondotta, hogy időleges működési nehézségek miatt a Jánosrendi Tanácstól egy időre megszüntetését kéri azzal, hogy tagjai az Unió kebelébe visszatérhessenek.

University Library * * *

A Testvériség megrendelési és hirdetési feltételei. A testvériség mindaddig, míg megjelenését hézagpótló szükségnek éri a szerkesztőbizottság, havonta egyszer, a hónap huszadika körül jelenik meg a nyári július és augusztus hónap kivételével. Evente tehát tiz számot ad, a maihoz hasonló terjedelemben. Megrendeléseket az egyes páholyok megbízottai utján fogadunk csak el, ki a füzetek árát — 20 lejt — átadaskor vételezi be és a rendelt példányszámok után egy összegben ezt szíves lesz a megadott címre lehetőleg posta fordultával eljuttatni. — Hirdetési feltételek: egész borítékoldal 800, féloldal 500, negyedoldal 300, nyolcadoldal 180 lej. Kisebb hirdetést nem fogadunk el. Notice petit soronként 50 lej. Féléves hirdetésnél 10%, egész évesnél 20% engedmény.

Szerkeszti: Az Unió páholy tagjaiból delegált szerkesztőbizottság.

A szerkesztésért Mezei Sándor dr. felel. Kiadja és nyomta: Lepage könyvkereskedés könyvnyomdája.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. Baba Novac 3.